

ČO MAJÚ SPOLOČNÉ DATABÁZA ERIH PLUS A NÓRSKE ZOZNAMY?

Mgr. Lucia Nižníková; lucia.niznikova@umb.sk; (Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici)

Vedecká obec stále hľadá spôsoby, ktoré by umožnili spravodlivo hodnotiť výstupy rôznych vedných disciplín zohľadňujúc všetky ich špecifiká. Scientometrickými, striktno štatistickými kritériami plošne aplikovanými na výstupy vedy a výskumu trpia predovšetkým spoločenské a humanitné vedy. „Nórsky model“ hodnotenia používa ako jeden z nástrojov evalvácie spoločenských a humanitných vied indexy európskych vedeckých časopisov, vydavateľov a publikačných kanálov. Prvým z nich je index ERIH, ktorý sa v roku 2014 presunul z Európskej nadácie pre vedy so sídlom Štrasburgu do Nórskeho centra pre výskumné dáta so sídlom v Bergene. Centrum už v tom čase spravovalo Norwegian Scientific Index, u nás známy aj ako Nórsky zoznam alebo Nordic List. Od roku 2021 oba indexy zastrešuje nová organizácia v Bergene. Článok mapuje, čo majú registre spoločné, v čom sa odlišujú, ako funguje proces podávania návrhov na zaradenie publikačných kanálov a aké musia spĺňať kritériá.

<http://doi.org/10.52036/1335793X.2023.3-4.23-29>

Kríza vedeckej evalvácie na globálnej i lokálnej úrovni je problém, ktorý pretrváva takmer pätnásť rokov. Posudzovanie kvality vedeckých výstupov sa stále vo veľkej miere opiera o štatistické údaje zamerané predovšetkým na kvantitatívne rysy vedeckého výskumu na úkor posudzovania kvality. Navyše štatistické postupy sa často používajú nesprávne a nekompetentne, na čo upozornil aj zakladateľ bibliometrie a scientometrie Eugene Garfield (Garfield 1998). Etablovanie scientometrických databáz Web of Science (2002) a Scopus (2004) v online prostredí ešte viac posilnilo využívanie scientometrických indikátorov na hodnotenie vedeckých výstupov, postupne sa však naplno odhalili ich nedostatky a obmedzenia. Sanfranciská deklarácia DORA¹ v roku 2012 sformulovala súbor odporúčaní reflektujúcich naliehavú potrebu zmeniť spôsoby a prístupy k hodnoteniu vedy a odpútať sa od impakt faktoru ako jediného ukazovateľa vedeckej kvality. Aj keď sa scientometria postupne zdokonaľuje, stále nedostatočne reflektuje rozdiely v publikačnej a citačnej praxi jednotlivých vedných disciplín. Problém nastáva už pri základnej klasifikácii na prírodné a technické vedy (STEM Science, Technology, Engineering, Mathematics) a na spoločenské a humanitné vedy (SSH Social Sciences and Humanities). Databázy, z ktorých vychádzajú medzinárodné bibliometrické kritériá, však indexujú texty primárne v angličtine a ťažisko obsahu stále tvoria články v časopisoch. Humanitné a spoločenské vedy však charakterizuje predovšetkým silná regionálna orientácia, publikácie skôr knižného než časopiseckého charakteru, výstupy v národných jazykoch, pomalšie tempo teoretického

rozvoja a nižší stupeň kolaborácie (Waltman 2016). Na potrebu bibliometrie založenej na neanglických publikáciách s cieľom identifikovať a ohodnotiť kvalitu výsledkov vedeckého výskumu s regionálnym významom a v národných jazykoch upozorňuje Leidenský manifest (Hicks et al. 2015), ktorý okrem iného hovorí aj o obsesii impakt faktorom (2015).

Altmetrický prístup k hodnoteniu vedy, ktorý čerpá dáta zo sociálneho webu, sa usiluje nájsť riešenie na problémy s tradičnými analytickými metódami a merať impakt publikácií ďaleko za hranicami akademického prostredia. Háčik však môže byť v tom, že metriky a altmetriky nemusia nevyhnutne hodnotiť tie isté aspekty výskumu. Kým metriky postavené na citáciách a publikáciách merajú výstup (outcome measures), altmetriky sú indikátormi procesu (process indicators) (Hammarfelt 2016). Táto oblasť stále nie je dostatočne prebádaná, ukazuje sa však, že altmetrické skóre je skôr indikátorom spoločenského dopadu (social impact) než ukazovateľom vedeckej kvality (Melchiorson 2019).

Keďže výskum ako taký má mnoho rozmerov, táto rozmanitosť si celkom logicky vyžaduje širokú škálu nástrojov na jeho evalváciu. V tomto ohľade sa ako najpriateľnejšie riešenie javí multidimenzionálna matica hodnotenia výskumu (Moed 2015). Zahŕňa požiadavku na rozšírenie obsahu scientometrických databáz o ďalšie typy dokumentov (čo v posledných rokoch badáme v podobe indexov *Conference Proceedings Citation Index*, *Book Citation Index*, *Derwent Innovations In-*

dex či *Data Citation Index*), využitie celej škály metrik (publikačné, citačné i altmetriky) nielen vybraných indikátorov, zohľadnenie diverzity výskumnej praxe a publikačných modelov naprieč disciplínami (o. i. aj pokrytie excelentného regionálneho výskumu v národných jazykoch) a kombinovanie metód vyvinutých pre STEM a SSH do spoločnej hodnotiacej schémy. Pozitívne v tomto kontexte treba hodnotiť aktivity producenta platformy Web of Science spoločnosti Clarivate za posledné obdobie. Najprv roku 2021 zaviedla normalizovanú metriku *Journal Citation Indicator* (JCI)² pre časopisecké tituly v Core Collection a v roku 2023 sa rozhodla zaviesť *Journal Impact Factor* pre všetky časopisy v CC bez rozdielu, čím z pohľadu impakt faktoru „zrovnoprávnila“ humanitné časopisy indexované v AHCI a „čakačku“ ESCI so zvyškom kolekcie³.

Pri výpočte rôznych prístupov k evalvácií humanitných a spoločenských vied nemožno opomenúť takzvaný „nórsky model“ hodnotenia vedy (Sivertsen 2016). Jeho zavedenie v škandinávskych krajinách v roku 2004 už o rok neskôr priamo ovplyvnilo financovanie nórskych výskumných inštitúcií. Jedným z nástrojov, ktorý hodnotiacia schéma nórskeho modelu využíva, sú indexy európskych vedeckých časopisov, vydavateľov a publikačných kanálov z oblasti spoločenských a humanitných vied.

Index ERIH (European Reference Index for the Humanities) založila mimovládna organizácia Európska nadácia pre vedu (European Science Foundation, ESF) so sídlom Štrasburgu v roku 2007 ako zoznam vedeckých časopisov pre rôzne odbory v oblasti humanitných vied. Jeho cieľom bolo upozorniť na významné vedecké časopisy v humanitných odboroch v Európe. Zoznam nebol (a nie je ani v súčasnosti) budovaný ako bibliometrický či hodnotiaci nástroj, nehodnotil časopisy ani články v nich publikované, ale poskytoval informácie o sledovanosti, distribúcii a dosahu jednotlivých časopisov. Zaradenie do zoznamu znamenalo iba potvrdenie základnej úrovne časopisu, teda to, že časopis uskutočňuje kontrolu kvality (zvyčajne recenzným procesom, prípadne inými mechanizmami), má platné medzinárodné štandardné číslo ISSN, vychádza pravidelne a v článkoch sa uvádzajú úplné bibliografické odkazy a adresy autorov. Prvé zo-

znamy *ERIH Initial Lists* vytvorili panely expertov, ktorí hodnotili časopisy zo svojich vedných odborov a zaradili ich do kategórií A, B a C. Zoznamy sa následne konzultovali v členských organizáciách ESF a v špecializovaných vedeckých centrách na európskej a národnej úrovni. Koncom roka 2007 boli postupne publikované.

V rokoch 2011 – 2012 prešli zoznamy veľkou zmenou. Do procesu vstúpili vedci, editori aj vydavatelia. Podieľali sa na zaradovaní časopisov do kategórií a na výbere nových časopisov do zoznamov. Pôvodné kategórie A, B, C nahradili kategórie NAT, INT1 a INT2. Rozdiel medzi kategóriami sa netýkal kvality, ale druhu časopisu, čiže nešlo o kvalitatívnu hierarchiu. Prepracovaný index dostal názov *ERIH Revised Lists* (2012).

V roku 2014 sa index ERIH presunul do Nórskeho centra pre výskumné dáta (Norwegian Centre for Research Data, NSD) zriadeného nórsym ministerstvom školstva a výskumu so sídlom v Bergene, ktoré už v tom čase spravovalo Norwegian Scientific Index, u nás známy aj ako Nórsky zoznam alebo Nordic List. Presun znamenal aj rozšírenie zoznamov o časopisy z oblasti spoločenských vied (Social Sciences), a tak si logicky vynútil zmenu názvu na ERIH PLUS (ERIH+).

Od roku 2021 ERIH PLUS zastrešuje nová organizácia Nórske riaditeľstvo pre vyššie vzdelávanie a zručnosti (Norwegian Directorate for Higher Education and Skills) v Bergene, ktorá vznikla 1. júla 2021 spojením viacerých organizácií vrátane NSD a je priamo riadená nórsym ministerstvom školstva a výskumu. Ako uvádza samotná platforma, *cieľom databázy ERIH PLUS je zvýšiť vizibilitu, vyhľadateľnosť a dostupnosť humanitných a spoločenských vied*. Obsah tvoria výlučne akademické časopisy. Za benefit databázy ERIH PLUS možno považovať snahu o presah statického zoznamu časopisov. V základných údajoch o časopise v časti Open Access sa nachádza aj informácia o tom, či je časopis indexovaný v DOAJ (vrátane linku) a, ak existuje, aj link do databázy *Sherpa Romeo*, ktorá zhromažďuje informácie o publikačných politikách vydavateľov vedeckej open access literatúry. V roku 2022 databáza integrovala nástroj *Dimensions*, ktorý je určený na vyhľadávanie plných textov článkov na internete. Pomocou tejto služby je možné priamo zo stránky ERIH PLUS hľadať bibliografické záznamy a plné texty článkov v časopisoch registrovaných v databáze. Podmienkou je, že musia byť publikované v režime otvoreného prístupu a mať pridelený identifikátor DOI.

NORWEGIAN REGISTER FOR SCIENTIFIC JOURNALS, SERIES AND PUBLISHERS

Nórsky register vedeckých časopisov, seriálov a vydavateľstiev (*Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers*) spravujú Národná rada pre vedecké publikácie (The National Board of Scholarly Publishing, NPU) a Nórske riaditeľstvo pre vyššie vzdelávanie a zručnosti na základe poverenia nórskeho ministerstva školstva a výskumu. Riaditeľstvo register prevádzkuje a NPU má právomoc schvaľovať nové prírastky. Nórsky register zbiera informácie z iných zdrojov a registrov, to znamená, že je iba agregátorom, nevytvára vlastné dáta. Prevádzkovateľ na oficiálnej webovej stránke prehlasuje, že sa bude usilovať udržiavať informácie čo

najaktuálnejšie a najpresnejšie, zároveň však nenesie zodpovednosť za chyby alebo neaktuálne údaje.

Obsah registra tvoria časopisy, seriálové publikácie a vydavateľstvá, ktoré sa súhrnne nazývajú *publikačné kanály*. Za seriálové publikácie sa považujú knižné publikácie, ktoré vychádzajú s určitou pravidelnosťou, a teda majú pridelené medzinárodné štandardné čísla ISSN a ISBN. Za určitých podmienok sa indexujú aj konferenčné zborníky. Keďže *register je jedným z nástrojov na hodnotenie vedy v Škandinávii*, aj na základe toho, v akej kategórii (Level) sa časopis nachádza, autor získava za svoj článok publikačné body (Publication Points).

Nórsky register vedeckých časopisov, seriálov a vydavateľstiev

Year	Scientific Level	Author Shares	Publication Points
2024	2	(1)	(1)
2023	2	(1)	(1)
2022	2	3.0	9.0
2021	2	2.0	6.0
2020	2	3.0	9.0
2019	2	1.0	3.0
2018	2	2.0	6.0
2017	2	4.0	12.0
2016	2	1.0	3.0
2015	2	2.0	6.0
2014	2	2.0	6.0
2013	2	0.0	0.0

Na tomto mieste by bolo zaujímavé porovnať vyššie uvedené kritériá s kritériami na zaraďovanie do iných profesionálnych databáz. Napríklad databáza časopisov s otvoreným prístupom DOAJ, ktorá neposudzuje obsah časopisov podľa scientometrických údajov a kvalitou vedeckého obsahu sa zaoberá len okrajovo, používa 36 formálnych kritérií. Databáza Web of Science si na indexovanie časopisov stanovila 28 kritérií (z toho 24 formálnych kritérií a 4 kritériá dopadu na základe scientometrických údajov).

Tab. 1 Základné kritériá na zaraďovanie časopisov a publikačných kanálov

Index ERIH+	Nórsky register
<p>Časopis uchádzajúci sa o zaradenie musí mať na svojej webovej stránke:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ informáciu o tom, že uskutočňuje externé recenzné konanie a ako sa v rámci procesu zabezpečuje, že recenzenti sú nezávislí od autorov, t. j. nie sú prepojení s tou istou inštitúciou ✓ uvedených členov redakčnej rady časopisu vrátane afiliácií (univerzita alebo iná nezávislá výskumná inštitúcia) ✓ platné ISSN potvrdené Medzinárodným portálom ISSN ✓ k všetkým pôvodným článkom priložené abstrakty v angličtine ✓ afiliácie autorov všetkých vedeckých článkov v príslušnom časopise za posledné dva roky, t. j. úplné názvy univerzít alebo nezávislých výskumných inštitúcií ✓ najviac 2/3 autorov publikujúcich v časopise môžu byť z tej istej inštitúcie 	<p>Kritériá pre časopis/seriál:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ platné ISSN potvrdené Medzinárodným portálom ISSN ✓ akademická redakčná rada primárne zložená z vedcov z univerzít a inštitúcií realizujúcich výskum ✓ zabezpečené externé recenzné konanie ✓ najviac 2/3 autorov publikujúcich v časopise z tej istej inštitúcie <p>Kritériá pre vydavateľa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vydávanie publikácií, ktoré spĺňajú definíciu vedeckých publikácií* ✓ akademický publikačný program s externými poradcami a zameranie na distribúciu publikácií medzi vedcami a výskumnými inštitúciami ✓ národné alebo medzinárodné autorstvo** (najviac 2/3 autorov môžu byť z tej istej inštitúcie) ✓ publikovanie titulov s ISBN

* Kritériá vedeckej publikácie: 1. prináša nový pohľad do problematiky, 2. má formát, ktorý umožňuje nové vedecké výsledky overiť a/alebo využiť v ďalšom výskume, 3. je napísaná v jazyku a distribuovaná spôsobom, ktoré umožňujú jej dostupnosť pre väčšinu vedcov, 4. je publikovaná cez autorizovaný publikačný kanál (časopis, seriálová publikácia, vydavateľ vedeckých kníh, webstránka), ktorý zaručuje externý recenzný proces.

** Autorstvo je medzinárodné, ak menej ako 2/3 autorov pochádzajú z jednej krajiny; autorstvo je národné, ak viac ako 2/3 autorov pochádzajú z rovnakej krajiny; autorstvo je lokálne, ak viac ako 2/3 autorov pochádzajú z tej istej inštitúcie; pre národné alebo medzinárodné zloženie autorov platí, že maximálne 2/3 autorov sú z tej istej inštitúcie.

Tab. 2 Doplnkové kritériá na zaraďovanie časopisov a publikačných kanálov

Index ERIH PLUS	Nórsky register
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nachádza sa časopis aj v inom indexe? ✓ Je časopis relevantný pre európskych vedcov a vedné odbory? ✓ Požaduje časopis poplatky za publikovanie (APC)? Ak áno, sú vo vyššej alebo nižšej cenovej relácii? ✓ Prideluje časopis identifikátor DOI alebo je členom registračnej agentúry CrossRef? ✓ Vychádza časopis (aj) v režime otvoreného prístupu? ✓ Má časopis zverejnené vyhlásenie o publikačnej etike? ✓ Vychádza časopis minimálne 2 roky? ✓ Komu je časopis určený? 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dôveryhodnosť ✓ relevantnosť pre nórsku výskumnú komunitu

Tab. 3 Návrhy na zariadenie časopisov a publikačných kanálov

Index ERIH PLUS	Nórsky register
<ul style="list-style-type: none"> ✓ návrhy na zariadenie časopisov zaslané vydavateľmi, členmi redakčných rád či osobami inak spriaznenými s časopisom sa neakceptujú ✓ akceptujú sa návrhy zo strany vedcov, vedeckých poradcov, knihovníkov a verejnosti ✓ v záujme transparentnosti musia byť všetky informácie potrebné na splnenie kritérií verejne dostupné na webovej stránke časopisu, aby sa dali overiť ✓ návrhy sa zasielajú priebežne počas roka prostredníctvom online formulára v sekcii <i>Submit journal (Login)</i>, ktorý je dostupný len s platnou registráciou ✓ garancia, že každý časopis zaslaný na posúdenie dostane spätnú väzbu bez ohľadu na výsledok posudzovacieho procesu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ návrhy na nové publikačné kanály môžu zasielať len fyzické osoby, a to presne špecifikované: vedci zamestnaní (alebo spolupracujúci s) na nórske, švédskych a dánskych univerzitách a v nezávislých výskumných centrách; editori časopisov vydávaných (alebo spolupracujúcich s) nóorskymi, švédskymi a dánskymi univerzitami a výskumnými centrami; knihovníci pracujúci na nórske, švédskych a dánskych univerzitách a vo výskumných centrách a členovia vedeckých spoločností spolupracujúcich s nóorskymi, švédskymi a dánskymi univerzitami a výskumnými centrami ✓ návrhy za aktuálny rok sa zasielajú do 30. novembra príslušného roka prostredníctvom online formulára, ktorý je dostupný len s platnou registráciou

Návrhy na zariadenie zasielajú v oboch prípadoch výlučne fyzické osoby, vydavatelia sú z tohto procesu úplne vylúčení.

Tab. 4 Schvaľovací proces a kto posudzuje?

Index ERIH PLUS	Nórsky register
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poradná skupina zložená zo 6 členov ✓ národní experti z 33 členských krajín ✓ za Slovensko v zozname národných expertov figuruje Ing. Danica Zendulková, vedúca odboru Národného centra pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti CVTI SR ✓ spracovanie návrhu trvá približne 1 mesiac ✓ schvaľovací proces môže trvať aj 20 mesiacov 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ členovia NPU (The National Board of Scholarly Publishing) ✓ panely odborníkov v jednotlivých vedných odboroch, ktorí zodpovedajú najmä za nominácie do kategórie Level 2 (pozri nižšie) ✓ zasadajú trikrát do roka ✓ na schvaľovacích stretnutiach posudzujú: nové návrhy; už zariadené kanály, ak vzniklo podozrenie, že nespĺňajú kritériá; sťažnosti voči rozhodnutiam o (ne)zariadení kanálu do zoznamu

Časopisy a publikačné kanály sú v registroch triedené do kategórií. Dôvod, prečo sa tieto sa klasifikácie odlišujú, je, že každý z indexov slúži na iný účel (ERIH PLUS na zvýšenie vizibility humanitných a spoločenských vied, Nórsky register na hodnotenie vedy v škandinávskych krajinách).

otázku, ako často sa prehodnocujú kanály, ktoré boli do zoznamov zaradené v minulých rokoch. Odpoveď uvádzame v pôvodnom znení: [...] *We have not had any routines for re-evaluate all the journals/series/publisher on a regularly basic, so in practice they stays included "forever". Only when we somehow discover*

Tab. 5 Index ERIH PLUS a Nórsky register

Index ERIH PLUS	Nórsky register
<ul style="list-style-type: none"> ✓ kategória NAT – národná kategória, zahŕňa európske publikácie vedeckého významu medzi vedcami v príslušných vedeckých odboroch v určitej oblasti (väčšinou jazykovo vymedzenej); časopisy sú príležitostne citované mimo krajiny pôvodu a ich hlavnou cieľovou skupinou je domáca akademická komunita ✓ kategória INT1 – medzinárodná kategória, zahŕňa európske a mimoeurópske publikácie medzinárodného významu; časopisy majú veľký vplyv medzi vedcami v rôznych krajinách; sú pravidelne citované po celom svete ✓ kategória INT2 – medzinárodná kategória, zahŕňa európske a mimoeurópske publikácie medzinárodného významu; časopisy majú veľký vplyv medzi vedcami v rôznych vedných odboroch v rôznych krajinách 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Level 1 – štandardné hodnotenie pre publikačné kanály, ktoré spĺňajú kritériá akademickej (vedeckej) kvality* ✓ Level 2 – najvyššie hodnotenie vyhradené pre najprestížnejšie medzinárodné časopisy a vedeckých vydavateľov; túto úroveň udeľujú národné panely odborníkov pre každú disciplínu a môžu ju udeliť najviac 20 % časopisov a vydavateľov v danej disciplíne; publikácie generujú pre škandinávske akademické inštitúcie výrazne vyššie financovanie ako publikácie Levelu 1 ✓ Level 0 – publikačné kanály, ktoré prešli posudzovaním a boli označené ako nevedecké, t. j. nezapočítavajú sa do oficiálneho akademického systému; v registri môžu byť preto, že tento sa pôvodne generoval z iných databáz a kanály boli až následne zaradované do úrovni ✓ Level X – zavedený v roku 2020; pridružuje sa publikačným kanálom vtedy, keď sa odborníci nevedia na základe posúdenia dostupných informácií rozhodnúť, či je kanál naozaj vedecký; sem patria aj kanály, v ktorých chýba adekvátny recenzný proces, iným spôsobom nespĺňajú základné kvalitatívne normy pre akademické časopisy, alebo vykazujú znaky nekalých publikačných praktík, príp. sa pohybujú v „šedej zóne“; sú vyradené z financovania

PREHODNOCOVANIE ZARADENÝCH ČASOPISOV A PUBLIKAČNÝCH KANÁLOV

Posledná plošná revízia časopisov v indexe ERIH PLUS sa realizovala v rokoch 2015 – 2017. Odvtedy sa posudzujú len nové žiadosti. V dokumente na webovej stránke indexu How ERIH became ERIH PLUS je e-mailová adresa, na ktorú je možné zasielať návrhy na opätovné posúdenie už zaradeného časopisu, ak je podozrenie, že nespĺňa aktuálne platné kritériá.

Podobne sa k opätovnému posudzovaniu už zaradených publikačných kanálov stavia aj nórsky register. V septembri 2022 sme na kontaktnú adresu zaslali

that a journal/series/publishers might not fulfill our criteria, we re-evaluate it. [...] (Linge 2022). Znamená to, že prehodnocovanie sa realizuje len v individuálnych prípadoch na základe podnetov zvonku. O to zarážajúcejšie vyznieva skutočnosť, že Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR si v metodike rozpisu dotácie vysokým školám za rok 2022 vybralo na účely váhovania práve tento register a vydavateľstvá, ktoré sa v ňom nachádzajú, prideliť váhu 6 a váhu 4. Pre zaujímavosť uvádzame, že toľko diskutované švajčiarske vydavateľstvo MDPI má od roku 2017 v nórskom registri pridelený Level 1, čiže spĺňa kritériá stanovené pre vedecké vydavateľstvo.

Na porovnanie, databáza open access časopisov komplexne prehodnocuje indexované časopisové tituly každé dva roky a databáza Web of Science každé tri roky, pričom naposledy na jar tohto roka (zoznam vyradených časopisov, ktoré v posudzovanom období prestali spĺňať prísne kritériá, je voľne dostupný na webovej stránke dobrovoľníckej organizácie Predatory Reports, pozri link v použitých zdrojoch).

ŠTATISTIKY (NE)ZARADENIA ČASOPISOV A PUBLIKAČNÝCH KANÁLOV

V sekcii Statistics sa na webových stránkach oboch registrov nachádzajú štatistické údaje o prijatých/odmietnutých časopisoch a vydavateľoch, ktoré sa dajú triediť podľa rokov a krajiny pôvodu časopisu/vydavateľa.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Spolu
ERIH+ zaradené časopisy				10			1			6	29	12	12	8	4	9	4	7	6	108
ERIH+ odmietnuté časopisy				9						1	9	1	2	2	1	2	1	1		29
Nordic List zaradené časopisy	7	1	2	4	1	2	4	6	9	3	5	3	2	4	4	5	5	2		69
Nordic List zaradení vydavateľa								1	1	2										4

Tab. 6 Počty publikačných kanálov (časopisov a vydavateľov) zo Slovenska podľa rokov, v ktorých boli do registrov (ne)zaradené

Index ERIH PLUS a nórsky register zaručene patria medzi najkomplexnejšie databázy indexujúce publikačné kanály z oblasti humanitných a spoločenských vied a majú nesporný význam pri prezentácii a zviditeľňovaní SSH nielen v európskom akademickom prostredí. Napriek tomu je potrebné zdôrazniť, že mechanická aplikácia medzinárodných bibliometrických kritérií a metódy hodnotenia vied na malý sociokultúrny priestor, akým je Slovensko, vytvára situáciu, v ktorej ani najznámejší odborníci a odborníčky z vednej oblasti nemusia podávať z pohľadu rozpočtu a financovania pracovísk dostatočné výkony (Hostová et al. 2018). Pripomeňme si v tejto súvislosti bezprecedentné periodické hodnotenie tvorivej činnosti verejných vysokých škôl a verejných výskumných inštitúcií VER (Verification of Excellent Research) založené na britskom modeli realizované v roku 2022, ktoré v slovenskej akademickej obci vyvolalo kritiku a rozporuplné reakcie⁴. Obdobie do ďalšieho periodického hodnotenia VER 2027⁵ by sa preto malo využiť na širšiu diskusiu na tému hodnotenia slovenskej vedy naprieč akademickou a vedeckou obcou.

POZNÁMKY:

¹The Declaration on Research Assessment (DORA) je výstupom z výročného stretnutia American Society

for Cell Biology v San Franciscu v roku 2012. K 15. 10. 2023 sa pod deklaráciu podpísalo 24 047 fyzických osôb a organizácií zo 164 krajín sveta. Dostupné na: <https://sfdora.org/read/>, slovenský preklad <https://sfdora.org/read/read-the-declaration-slovincina/>

²Bližšie pozri: <https://www.letpub.com/Five-Things-You-Need-to-Know-About-the-Journal-Citation-Indicator>

³Metrika JIF bola do roku 2022 vypočítavaná len pre časopisy v indexoch Science Citation Index Expanded (SCIE) a Social Sciences Citation Index (SSCI). To bol dôvod, prečo humanitné časopisy v kolekcii Current Contents boli síce karentované, ale nemali impakt faktor. V roku 2023 dostali JIF aj časopisy z Arts&Humanities Citation Index (AHCI) a Emerging Sources Citation Index (ESCI).

⁴KOTULIAK, Ivan. Hodnotenie, ktoré poškodzuje technické školy. In: Pravda.sk [online]. Bratislava: OUR MEDIA SR 2023, 10. 5. 2023 [cit. 2023-10-03]. Dostupné na: <https://nazory.pravda.sk/analyzy-a-postrehy/clanok/666711-hodnotenie-ktore-poskodzuje-technicke-skoly/>

⁵KANOVSKÝ, Martin. Čo ukázalo medzinárodné hodnotenie vedy a výskumu na Slovensku. In: aktuality.sk [online]. Bratislava: Ringier Slovakia Media, 5. 3. 2023 [cit. 2023-10-03]. Dostupné na: <https://www.aktuality.sk/clanok/ObBMhmc/co-ukazalo-medzinarodne-hodnotenie-vedy-a-vyskumu-na-slovensku/>

POUŽITÉ ZDROJE:

1. ERIH PLUS European Reference Index for the Humanities and Social Sciences [online]. Bergen: Norwegian Directorate for Higher Education and Skills, last update 16.01.2023 [cit. 2023-10-02]. Dostupné na: <https://kanalregister.hkdir.no/publiseringskanaler/erihplus/>
2. HAMMARFELT, Björn. Beyond Coverage: Toward Bibliometrics for the Humanities. *Research Assessment in the Humanities: Towards Criteria nad Procedures* [online]. Cham: Springer Nature, 2016. ISBN 978-3-319-29016-4, pp. 115-131 [cit. 2023-10-03]. Dostupné na: https://doi.org/10.1007/978-3-319-29016-4_10
3. HOSTOVÁ, I. – RÁCOVÁ, V. Prežijú (humanitné) vedy?: anketa.

- Platforma pre literatúru a výskum* [online]. 25. 6. 2018 [cit. 2023-10-03]. ISSN 2453-9147. Dostupné na: <https://plav.sk/node/110>
4. GARFIELD, Eugene. The Impact Factor and Using It Correctly. *Der Unfallchirurg* [online]. 1998, vol. 101, no. 6, pp. 413-414 [cit. 2023-10-04]. ISSN 0177-5537. Dostupné na: http://www.garfield.library.upenn.edu/papers/derunfallchirurg_v101%286%29p413y1998.pdf
5. HICKS, Diana, Paul WOUTERS, Ludo WALTMAN, Sarah de RIJCKE a Ismael RAFOLS. Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics. *Nature* [online]. 2015, vol. 520, no. 7548, pp. 429-431 [cit. 2023-10-03]. ISSN 1476-4687. Dostupné na: <https://doi.org/10.1038/520429a>
6. LINGE, Lena-Cecilie. *Question* [pracovný e-mail]. 8. 9. 2022 [cit. 2023-10-03]. Norwegian Directorate for Higher Education and Skills.
7. MELCHIORSEN, Poul Meier. Bibliometric differences – a case study in bibliometric evaluation across SSH and STEM. *Journal of Documentation* [online]. 2019, vol. 72, no. 2, pp. 366-378 [cit. 2023-10-03]. ISSN 2330-1643. Dostupné na: <https://doi.org/10.1108/JD-07-2018-0108>
8. MOED, Henk F. – HALEVI, Gali. Multidimensional Assessment of Scholarly Research Impact. *Journal of the Association for Information Science and Technology* [online]. 2015, vol. 66, no. 10, pp. 1988-2002 [cit. 2023-10-03]. ISSN 2330-1643. Dostupné na: <https://doi.org/10.1002/asi.23314>
9. *Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers* [online]. Bergen: Norwegian Directorate for Higher Education and Skills, last update 13.01.2023 [cit. 2023-10-02]. Dostupné na: <https://kanalregister.hkdir.no/publiseringsskanaler/Forside>
10. Nórsky register vedeckých časopisov, seriálov a vydavateľov. *Ústredná knižnica SAV* [online]. Bratislava: Ústredná knižnica SAV, 2020 [cit. 2023-10-03]. Dostupné na: <https://uk.sav.sk/pre-vedcov/hodnotenie-publikacnych-vystupov/norsky-register-vedeckych-casopisov/>
11. Rozpis dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2022. *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, [cit. 2023-10-06]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/28903-sk/rozpis-dotacii-zo-statneho-rozpocetu-verejnym-vysokym-skolam-na-rok-2022/>
12. SIVERTSEN, Gunnar. Publication-Based Funding: The Norwegian Model. *Research Assessment in the Humanities: Towards Criteria nad Procedures* [online]. Cham: Springer Nature, 2016. ISBN 978-3-319-29016-4, pp. 79-90 [cit. 2023-10-03]. Dostupné na: https://doi.org/10.1007/978-3-319-29016-4_7
13. Web of Science de-listed 82 journals, including 15 from Hindawi. *Predatory Reports* [online]. [S. l.]: Predatory Reports, 2023, 23.03.2023 [cit. 2023-10-06]. Dostupné na: <https://predatoryreports.org/news/f/web-of-science-de-listed-82-journal-including-15-from-hindawi>
14. WALTMAN, Ludo. A review of the Literature on citation impact indicators. *Journal of Informetrics* [online]. 2016, vol. 10, no. 2, pp. 365-391 [cit. 2023-10-03]. ISSN 1751-1577. Dostupné na: <https://doi.org/doi:10.1016/j.joi.2016.02.007>

■ Článok bol recenzovaný